

N:o 65.

Ank. till Riksd. Kansli den 30 April 1877, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga förslag angående pensionering af arméns befäl och underbefäl.

(1:sta U. A.)

Uti den nådiga propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t föreslagit, att Riksdagen, med godkännande af de bestämmelser för pensionering af arméns befäl och underbefäl med vederlikar, samt om afgang ur tjenst, hvilka funnos framställda uti ett den nådiga propositionen bilagdt statsrådsprotokoll, måtte å extra stat för år 1878 anvisa ett kreditiv af 900,000 kronor, att användas dels till upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering med nu fastställda pensionsbelopp — mot skyldighet för pensionskassan att afstå det för året densamma tillkommande förhöjda vederlag för de till statsverket indragna rusthållsafgifterna — dels till fyllnadspensioner i enlighet med de nu för sådana pensioners utgående föreslagna grunder.

Vid fastställande af nu gällande löneroglering för armén yttrade Riksdagen i underdånig skrifvelse den 3 Maj 1875, att den funne aflöningsförmånernas fördelning i lön och dagaflöning (tjenstgöringspensionar) ändamålsenlig, äfven af det skäl, att dymedelst kunde, då fråga om reglering af pensionsstaterna ifrågakomme, så ordnas, att, genom pensionsbeloppens ställande i lämpligt förhållande till den egentliga lönen, statens fordran, det arméns befäl inom vissa grader måtte ega skyldighet att vid viss uppnådd ålder lemna plats för yngre krafter, kunde utan

kränkning af den enskildes rätt varda tillgodosedd. Kongl. Maj:ts till sist församlade Riksdag aflåtna nådiga proposition angående pensioneringen af arméns befäl med vederlikar blef visserligen, jemlikt underdånig skrifvelse af den 16 Maj 1876, af Riksdagen afslagen, men vid granskning af de förhandlingar, som föregingo detta beslut, har Utskottet trott sig finna, att meningarne ej varit så mycket delade i afseende å sjelfva saken, som mer i fråga om sättet för dess ordnande. Kongl. Maj:ts nyssberörda nådiga proposition var nemligen byggd på grundsatsen om pensioneringens öfvertagande i sin helhet af statsverket, dit ett belopp af 3,000,000 kronor utaf arméns pensionskassas samlade fonder skulle öfverlemnas; hvaremot flertalet inom Riksdagen ansåg pensioneringen böra ordnas i närmare öfverensstämmelse med hvad som då bestämdes i afseende å flottans befäl och underbefäl, hvars pensionering fortfarande skulle bestridas genom amiralitetskrigsmanskassan under form af pension från denna kassa och fyllnadspension af de dertill anvisade statsmedel.

Det af Kongl. Maj:t nu framlagda, härhos (Bil. Litt. A) fogade förslag till grunder för pensionering af arméns befäl och underbefäl med vederlikar, samt angående tiden för afgang ur tjenst, är uppgjort i närmaste öfverensstämmelse med de af Riksdagen godkända grunder för pensionering af flottans embets- och tjenstemän, så att afvikelserna i allmänhet endast bestå i förändringar i redaktionen, framkallade af förhållandenas olikhet inom de båda vapnen. Endast i en väsentligare punkt eger skiljaktighet rum, nemligen med afseende på pensionsåldern för de lägre officersgraderna och för underofficerare. Den till dessa kategorier hörande personal föreslås vid armén pensionsberättigad, i likhet med hvad hittills varit medgifvet, vid 50 lefnadsår, då den vid flottan deremot erhåller pension först vid 55 års ålder. Då det ansetts med bevarande af arméns tjenstbarhet icke låta sig förena att utsträcka pensionsåldern så långt, som vid flottan utan olägenhet kunnat ske, så har enhet i bestämmelserna rörande detta förhållande icke kunnat åstadkommas. Olikheten utjemnas dock ganska betydligt genom den frist af tre år, som blifvit för det tvungna afskedstagandet lemnadt och som torde medföra den verkan, att en stor del af de vid 50 års ålder pensionsberättigade kvarstanna i tjenst till fyllda 53 år. Beträffande underofficerspersonalen vid de värfvade garnisonstrupperna, är, på de af komiterade för uppgörande af förslag till arméns pensionering anförda skäl och hufvudsakligast med afseende på den sena lefnadsålder, under hvilken de i regeln inträda i tjenst, den för pensionsrätt behöfliga tjensteåldern nu, liksom nästlidna år, föreslagen till 25 år. I fråga om inräknandet af underofficerarnes beklädnadsersättning vid bestämmandet af deras pensionsbelopp har, på grund af

olika aflöningsförhållanden, ej kunnat följas den för flottan fastställda norm af denna ersättnings upptagande till 20 procent af fasta lönen, utan har den, såsom komiterade sistlidua år föreslagit, måst för de olika klasserna uppföras med 20, 40 och 50 procent af fast lön.

Vidare äro så väl pensionsavgifterna som sammanlagda beloppen af pension och fyllnadspension lika med de för flottans befäl och underbefäl fastställda. Härvid har Utskottet ej kunnat förbise, att enligt förut gällande stadganden pensionerna vid flottan i allmänhet varit högre än vid armén, hvaremot nu armén i vissa grader skulle genom den tidigare pensionsåldern komma i bättre ställning än flottan. Den väsentliga förbättring i pensioneringen, som sålunda skulle armébefälet beredas, synes skäligen böra föranleda ett mer verksamt deltagande från detta befäls sida i kostnaderna för dess pensionering. Förhöjningen uppgår för vissa grader ända till 100 procent och derutöfver och det anspråket synes därför ej kunna anses obilligt, att pensionsavgiften, hvilken för närvarande utgör 6 procent å det från arméns pensionskassa utgående beloppet, skulle ökas så, att den komme att utgöra 5 procent af pensionen jemte fyllnadspensionen i stället för af Kongl. Maj:t föreslagna 4 procent.

Vid granskning i öfrigt af de utaf Kongl. Maj:t föreslagna grunder för pensioneringen har Utskottet endast i ett hänseende funnit anledning föreslå någon förändring. Det har nemligen synts Utskottet ej vara med billighet öfverensstämmande, att officerare i högre grad, der pensionsrätten först senare inträder, ej skulle få begagna den pensionsrätt i lägre grad, hvartill de, om de qvarstått i denna grad, varit berättigade; och då en sådan rätt ej synes af ordalydelsen i 3:dje och 4:de punkterna fullt tydligt framgå, har Utskottet för vinnande af rättelse härutinnan vidtagit ändring i dessa punkter.

Såsom ett öfvergångsstadgande har Utskottet ansett det böra förordnas, att den, som, inom två år efter det ifrågavarande pensioneringsgrunder börjat tillämpas, med rätt till fyllnadspension från tjensten afgår, skall, för tillgodonjutande af denna rätt, till pensionskassan erlägga skilnaden emellan de pensionsavgifter, han under två år näst före afskedstagandet skulle med tillämpning af samma pensioneringsgrunder hafva utgjort, och de enahanda avgifter, han för samma tid i verkligheten erlagt.

Kongl. Maj:ts förslag angående pensioneringen afser äfven de i Kongl. Maj:ts nädiga förslag om härordningen ingående nya befattningar, men enär dessa befattningar uppenbarligen icke kunna utöfva någon inverkan på beräkningen af anslagsbehovet för den närmaste framtiden, torde den omständigheten, att förslaget om härordningen ej blifvit af

Riksdagen godkändt, kunna vid afgörandet af förevarande ärende helt och hållet lemnas å sido.

Vid beräkningen af anslagsbehovvet äro delegarnes afgifter efter 4 procent å sammanlagda pensioner och fyllnadspensioner upptagna till 100,000 kronor. Den af Utskottet vidtagna förhöjning i dessa afgifter skulle således föranleda en ökad inkomst under denna titel af 25,000 kronor, med hvilket belopp alltså kreditivet bör nedsättas. Visserligen kommer äfven det af Utskottet föreslagna öfvergångsstadgande att under den första tiden medföra förhöjning i inkomsterna, men då beloppet af denna förhöjning ej lär kunna med någon tillförlitlighet beräknas samt anslaget i allt fall har naturen af kreditiv, har samma förhöjning synts ej böra verka ytterligare nedsättning i anslagsbeloppet.

På grund af hvad sålunda förekommit och anförts, hemställer Utskottet,

att Riksdagen må Kongl. Maj:ts förevarande nådiga framställning på det sätt bifalla, att, med godkännande af de bestämmelser för pensionering af arméns befäl och underbefäl med vederlikar samt om afgang ur tjänst, hvilka finnes i härhos (Bil. Litt. B.) bilagda förslag framställda, å extra stat för år 1878 anvisas ett kreditiv af 875,000 kronor, att användas *dels* till upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering med nu fastställda pensionsbelopp — mot skyldighet för pensionskassan att afstå det för året densamma tillkommande förhöjda vederlag för de till statsverket indragna rusthållsafgifterna — *dels* till fyllnadspensioner i enlighet med ofvan åberopade grunder för sådana pensioners utgående.

Stockholm den 27 April 1877.

På Stats-Utskottets vägnar:

CARL EKMAN.

*Bil. Litt. A.***Kongl. Maj:ts förslag till grunder för pensionering af arméns befäl och underbefäl med vederlikar, samt angående tiden för afgang ur tjenst.**

Pension tillkommer de till armén hörande embets- och tjänstemän af militär-, läkare- och civilstaterna och utgår dels såsom pension från arméns pensionskassa enligt gällande bestämmelser, dels såsom fyllnadspension enligt nedanstående grunder:

1.

Den, som innehar fast lön på stat, till belopp ej öfverstigande 1,000 kronor, erhåller i pension och fyllnadspension lörens hela belopp. För innehafvare af lön, öfverstigande 1,000, men ej uppgående till 6,000 kronor, utgår pension jemte fyllnadspension med 80 procent af lönen; dock att för alla löner emellan 1,000 och 1,250 kronor förstnämnda belopp, eller 1,000 kronor, kommer att såsom pension med fyllnadspension beräknas. Innehafvare af lön till belopp af 6,000 kronor eller derutöfver erhålla i pension jemte fyllnadspension 75 procent af lönen.

Anm. 1. För det till beklädnad eller ersättning därför berättigade underbefäl med vederlikar inräknas, vid bestämmande af deras sammanlagda pensionsbelopp, värdet af denna förmån till vissa procent utaf den fasta lönen, nemligen: 20 procent för fanjunkare och de, som med dem åtnjuta lika lön; 40 procent för sergeanter af 1:sta klassen och alla, som i lön ega uppbära lika belopp med dessa; samt 50 procent för sergeanterne af 2:dra klassen och alla, som med dem åtnjuta lika lön; skolandet, derest pensionsbeloppets summa icke slutas på jemnt tiotal kronor, densamma höjas till närmaste tiotal.

Anm. 2. Fältmusikanter vid indelta armén, hvilka åtnjuta aflöning af de till musikens underhåll anvisade medel, berättigas att i pension och fyllnadspension uppbära samma pensionsbelopp, som sergeanter af 2:dra klassen.

2.

En hvar af förenämnde embets- och tjänstemän, hvilken vid afskedstagandet stått i tjänst vid armén i 30 år, eller, om han är underofficer vid värfvadt garnisonsregemente eller fortifikationen, i 25 år, samt i öfrigt till arméns pensionskassa erlagt stadgad pensionsavgift, och är till pension ur kassan berättigad, eger att vid afskedstagandet erhålla fyllnadspension, beräknad enligt punkten 1 här ofvan, om tillika följande lefnadsår äro uppnådda, nemligen:

a) af generaler utaf alla grader; generalintendenten, militärbefälhafvaren å Gotland, krigsarkivarien samt vaktmästarne vid militära embetsverk och staber 65 år;

b) af regementschefer, sekundchefer vid lifgardesregementena samt lifregementets dragon- och husarcorpser; öfverstarne vid generalstaben och fortifikationen; sekundchefen för lifregementets grenadiercorps; samt cheferne för Jemtlands hästjägarcorps, Smålands grenadierbataljon samt Norrbottens, Vesterbottens, Jemtlands och Vermlands fältjägarcorpser samt Vester-Norrlands bataljon; intendenten i Arméförvaltningen; fält- och regementsintendenter; regementsauditörer; sekreteraren vid fortifikationen; professorn vid generalstaben; chefen för krigshögskolan, regementsläkare, garnisonsläkaren å Karlsborg och läkaren vid krigsskolan; regementsveterinärer; förrådsförvaltare vid artilleriet samt kassörer och förrådsförvaltare vid fortifikationen; sjukhuskommisarien och sjukhuskrifvaren vid allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm; redogöraren och väbeln vid krigshögskolan, redogöraren och materialförvaltaren vid krigsskolan; tygskrifvare, verkmästare, besigtningrustmästare, handtverksmästare, rustkammarsmeder, stockmakare och tunnbindare å artilleriets tygstat; redogöraren, materialförvaltaren, kassaförvaltaren, faktoriskrifvaren, materialbokhållaren, verkmästaren och rustmästarne vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori, verkmästaren och förvaltaren vid Mairebergs ammunitionsfabrik; handtverkare vid regementen och corpser samt vid Gotlands nationalbeväring; sekreteraren och auditören, fältkamereraren och kassören, tygförvaltaren, magasinförvaltaren och sjukhusinspektoren, kontorskrifvaren äfvensom kanslisten vid Gotlands nationalbeväring 60 år;

c) af öfrige i mom. b ej upptagne regementsofficerare; regementsstallmästare; bataljonsläkare samt bataljonsveterinärer, sqvadronshästläkare och hofslagare 55 år;

d) af officerare utaf kompaniofficers grad äfvensom underofficerare och spel 50 år;

3.

För åtnjutande af den fyllnadspension, som, enligt dessa grunder, åtföljer tjänst, erfordras att hafva samma tjänst i minst två år på stat innehaft.

4.

Den, som uppnått de lefnads- och tjänsteår, som erfordras för erhållande af fyllnadspension, men icke minst två år på stat innehaft sin tjänst, skall vara berättigad till sådan pension efter närmast lägre lönegrad.

5.

För erhållande af rätt till fyllnadspension skall af löntagare till arméns pensionskassa årligen erläggas icke allenast den pensionsavgift, som enligt det nu gällande reglementet för kassan skall dit ingå, utan derutöfver så mycket, att sammanräknade beloppet svarar emot fyra procent af summan utaf pensionen jemte fyllnadspensionen.

6.

Den, som i och för tjänsten ådragit sig skada eller obotlig sjukdom, som gör honom till vidare tjänstgöring oförmögen, eger rätt att afgå med pension jemte fyllnadspension, om än villkoren för pensionens och fyllnadspensionens åtnjutande eljest icke äro uppfyllda.

7.

Den löntagare, som med tre år öfverskridit den för rätt till pension med fyllnadspension i den tjänst, han innehar, stadgade lefnadsålder, skall, så snart han jemväl uppfyllt de vilkor, som för erhållande af de tjänsten åtföljande pensioner eljest äro föreskrifna, vara skyldig att med pension och fyllnadspension afgå, så framt ej Kongl. Maj:t eller den myndighet, som honom till tjänsten utnämnt, pröfvar hans qvarstående i tjänst vara för riket nyttigt.

8.

Den löntagare, som i minst tre år lidit af lamhet, blindhet eller vansinne, utan att anledning förefinnes, att han kan återvinna tjänst-

barhet, må, sedan detta förhållande genom föregående undersökning blifvit vederbörligen utredt, kunna utan egen ansökning från tjensten skiljas mot åtnjutande under sin återstående lifstid af pension från allmänna indragningsstaten till belopp, motsvarande pension jemte fyllnadspension.

9.

Den, som åtnjuter aflöning eller pension af andra allmänna medel eller innehar beställning å rikets stat, är icke berättigad till fyllnadspension.

10.

Den, som efter laga ransakning och dom blifvit förvunnen till sådant brott, som medför förlust af medborgerligt förtroende, skall från och med månaden näst efter den, då domen vunnit laga kraft, äfven vara förlustig sin rätt till åtnjutande af pension med fyllnadspension. Huruvida åter den, som, utan att förlora medborgerligt förtroende, blifver genom dom skild från tjenstebefattning, med hvilken rätt till fyllnadspension enligt dessa grunder är förenad, skall derigenom hafva förverkat rätt till denna fyllnadspension, kommer i hvarje fall att bero på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning.

11.

Hvar och en, som ur tjensten med fyllnadspension afgår, skall vara förbunden att, vid inträffande krig och större rustningar, då så påfordras, samt uti befattning, likartad med den, han förut innehaft, tjenstgöra intill 70 års ålder, om han blifvit pensionsberättigad vid 65 år, men i annat fall intill fyllda 65 år.

12.

Den, som, efter det förestående bestämmelser blifvit gällande, undfår lön, hvarmed pensionsrätt är förenad, skall vara skyldig att underkasta sig dessa bestämmelser.

Den åter, som blifvit till sin befattning på nu gällande stat utnämnd förr, än dessa bestämmelser träda i kraft, skall ega att vid redan förvärfvad rätt till pension och dermed förenade vilkor qvarstå, men må kunna komma i åtnjutande af pensionsrätt enligt dessa grunder mot fullgörande

görande af de för sådant fall stadgade skyldigheter, om han inom ett år från den tid, då dessa grunder för pensioneringen blifvit gällande, förklarar sig det åstunda. Löntagare, som på gammal stat qvarstår, må i sådant fall erhålla rätt till den fyllnadspension, som medföljer den hans befattning enligt nya staten tillagda lön.

Bil. Litt. B.

Stats-Utskottets förslag till grunder för pensioneringen af arméns befäl och underbefäl med vederlikar, samt angående tiden för afgang ur tienst.

Pension tillkommer de till armén hörande embets- och tjenstemän af militär-, läkare- och civilstaterna och utgår dels såsom pension från arméns pensionskassa enligt gällande bestämmelser, dels såsom fyllnadspension enligt nedanstående grunder:

1.

Den, som innehar fast lön på stat, till belopp ej öfverstigande 1,000 kronor, erhåller i pension och fyllnadspension lörens hela belopp. För innehafvare af lön, öfverstigande 1,000, men ej uppgående till 6,000 kronor, utgår pension jemte fyllnadspension med 80 procent af lören; dock att för alla löner emellan 1,000 och 1,250 kronor förstnämnda belopp, eller 1,000 kronor, kommer att såsom pension med fyllnadspension beräknas. Innehafvare af lön till belopp af 6,000 kronor eller derutöfver erhålla i pension jemte fyllnadspension 75 procent af lören.

Ann. 1. För det till beklädnad eller ersättning derfor berättigade underbefäl med vederlikar inräknas, vid bestämmande af deras sammanlagda pensionsbelopp, värdet af denna förmån till vissa procent utaf den fasta lören, nemligen: 20 procent för fanjunkare och de, som med dem åtnjuta lika lön; 40 procent för sergeanter af 1:sta klassen och alla som i lön ega uppbära lika belopp med dessa; samt 50 procent för sergeanterna af 2:dra klassen och alla, som med dem åtnjuta lika lön; sko-

lande derest pensionsbeloppets summa icke slutas på jemnt tiotal kronor, densamma höjas till närmaste tiotal.

Ann. 2. Fältmusikanter vid indelta armén, hvilka åtnjuta aflöning af de till musikens underhåll anvisade medel, berättigas att i pension och fyllnadspension uppbära samma pensionsbelopp, som sergeanter af 2:dra klassen.

2.

En hvar af förenämnde embets- och tjenstemän, hvilken vid afskedstagandet stått i tjenst vid armén i 30 år, eller, om han är underofficer vid värfvadt garnisonsregemente eller fortifikationen, i 25 år, samt i öfrigt till arméns pensionskassa erlagt stadgad pensionsafgift, och är till pension ur kassan berättigad, eger att vid afskedstagandet erhålla fyllnadspension, beräknad enligt punkten 1 här ofvan, om tillika följande lefnadsår äro uppnådda, nemligen:

a) af generaler utaf alla grader; generalintendenten, militärbefälhafvaren å Gotland, krigsarkivarien samt vaktmästarne vid militära embetsverk och staber 65 år:

b) af regementschefer, sekundchefer vid lifgardesregementena samt lifregementets dragon- och husarcorps; öfverstarne vid generalstaben och fortifikationen; sekundchefen för lifregementets grenadiercorps; samt cheferne för Jemtlands hästjägarecorps, Smålands grenadierbataljon samt Norrbottens, Vesterbottens, Jemtlands och Vermlands fältjägarcorps samt Vester-Norrlands bataljon; intendenten i Arméförvaltningen; regementsintendenter; regementsauditörer; sekreteraren vid fortifikationen; professorn vid generalstaben; chefen för krigshögskolan; regementsläkare; garnisonsläkaren å Karlsborg och läkaren vid krigsskolan; regementsveterinärer; förrådsförvaltare vid artilleriet samt kassörer och förrådsförvaltare vid fortifikationen; sjukhuskommisarien och sjukhuskrifvaren vid allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm; redogöraren och väbeln vid krigshögskolan, redogöraren och materialförvaltaren vid krigsskolan; tygskrifvare, verkmästare, besigtningrustmästare, handverksmästare, rustkammarsmeder, stockmakare och tunnbindare å artilleriets tygstat; redogöraren, materialförvaltaren, kassaförvaltaren, faktoriskrifvaren, materialbokhållaren, verkmästaren och rustmästarne vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori, verkmästaren och förvaltaren vid Mariebergs ammunitionfabrik; handverkare vid regementen och corps samt vid Gotlands nationalbeväring; sekreteraren och auditören, fältkamereraren och kassören, tygför-

valtaren, magasinförvaltaren och sjukhusinspektoren, kontorsskrifvaren äfvensom kanslisten vid Gotlands nationalbeväring	60 år;
c) af öfrige i mom. b ej upptagne regementsofficerare; regements- stallmästare; bataljonsläkare samt bataljonsveterinärer, squadronshästlä- kare och hofslagare	55 år;
d) af officerare utaf kompaniofficers grad äfvensom underofficerare och spel	50 år.

3.

För åtnjutande af den fyllnadspension, som enligt dessa grunder åtföljer tjenst, erfordras att hafva samma *eller högre* tjenst i minst två år på stat innehaft.

4.

Den, som ej uppnått den lefnadsålder och tjenstetid, som erfordras för erhållande af fyllnadspension inom hans innehafvande grad, men väl den lefnadsålder och tjenstetid, som för en lägre grad äro för pensionsrätt bestämda, må kunna afgå med sådan pension i den högsta grad, inom hvilken han uppfyllt villkoren för pensionens erhållande.

5.

För erhållande af rätt till fyllnadspension skall af löntagare till arméns pensionskassa årligen erläggas icke allenast den pensionsafgift, som enligt det nu gällande reglementet för kassan skall dit ingå, utan derutöfver så mycket, att sammanräknade beloppet svarar emot *fem* procent af summan utaf pensionen jemte fyllnadspensionen.

6.

Den, som i och för tjensten ådragit sig skada eller obotlig sjukdom, som gör honom till vidare tjenstgöring oförmögen, eger rätt att afgå med pension jemte fyllnadspension, om än villkoren för pensionens och fyllnadspensionens åtnjutande eljest icke äro uppfyllda.

7.

Den löntagare, som med tre år öfverskridit den för rätt till pension med fyllnadspension i den tjenst, han innehar, stadgade lefnadsålder, skall, så snart han jemväl uppfyllt de vilkor, som för erhållande af

de tjensten åtföljande pensioner eljest äro föreskrifna, vara skyldig att med pension och fyllnadspension afgå, så framt ej Kongl. Maj:t eller den myndighet, som honom till tjensten utnämnt, pröfvar hans qvarstående i tjenst vara för riket nyttigt.

8.

Den löntagare, som i minst tre år lidit af lamhet, blindhet eller vansinne, utan att anledning förefinnes, att han kan återvinna tjenstbarhet, må, sedan detta förhållande genom föregående undersökning blifvit vederbörligen utredt, kunna, utan egen ansökning, från tjensten skiljas mot åtnjutande under sin återstående lifstid af pension från allmänna in- dragningsstaten till belopp, motsvarande pension jemte fyllnadspension.

9.

Den, som åtnjuter aflöning eller pension af andra allmänna medel eller innehar beställning å rikets stat, är icke berättigad till fyllnadspension.

10.

Den, som efter laga ransakning och dom blifvit förvunnen till sådant brott, som medför förlust af medborgerligt förtroende, skall från och med månaden näst efter den, då domen vunnit laga kraft, äfven vara förlustig sin rätt till åtnjutande af pension med fyllnadspension. Huruvida åter den, som, utan att förlora medborgerligt förtroende, blifver genom dom skild från tjenstebefattning, med hvilken rätt till fyllnadspension, enligt dessa grunder är förenad, skall derigenom hafva förverkat rätt till denna fyllnadspension, kommer i hvarje fall att bero på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning.

11.

Hvar och en, som ur tjensten med fyllnadspension afgår, skall vara förbunden att, vid inträffande krig och större rustningar, då så påfordras, samt uti befattning, likartad med den, han förut innehaft, tjenstgöra intill 70 års ålder, om han blifvit pensionsberättigad vid 65 år, men i annat fall intill fyllda 65 år.

12.

Den, som, efter det förestående bestämmelser blifvit gällande, undfår lön, hvarmed pensionsrätt är förenad, skall vara skyldig att underkasta sig dessa bestämmelser.

Den åter, som blifvit till sin befattning på nu gällande stat utnämnd förr, än dessa bestämmelser träda i kraft, skall ega att vid redan förvärfvad rätt till pension och dermed förenade vilkor qvarstå, men må kunna komma i åtnjutande af pensionsrätt enligt dessa grunder mot fullgörande af de för sådant fall stadgade skyldigheter, om han inom ett år från den tid, då dessa grunder för pensioneringen blifvit gällande, förklarar sig det åstunda. Löntagare, som på gammal stat qvarstår, må i sådant fall erhålla rätt till den fyllnadspension, som medföljer den hans befattning enligt nya staten tillagda lön.

Öfvergångsstadgande.

13.

Den, som inom två år efter det dessa pensioneringsgrunder börjat tillämpas, med rätt till fyllnadspension enligt samma grunder från tjensten afgår, skall, för tillgodonjutande af denna rätt, till pensionskassan erlägga skilnaden mellan de pensionsavgifter, han under två år näst före afskedstagandet skulle med tillämpning af dessa grunder hafva utgjort, och de enahanda avgifter, han för samma tid i verkligheten erlagt.

Reservationer:

af Herr *Carl Ifvarsson*.

vid *1:sta punkten* af de utaf Utskottet föreslagna pensioneringsgrunder:

af Herrar *Friherre F. von Essen* och *Grefve A. Mörner*, hvilka ansågo, att, med hänseende till den föreslagna förhöjningen i pensionsaf-

giften, pension jemte fyllnadspension borde jemväl å löner uppgående till belopp af 6,000 kronor och derutöfver utgå med 80 procent af lönen.

af Herr Grefve *G. Sparre*;

vid 2:dra, 7:de och 8:de punkterna: af Herr *Jöns Rundbäck*: »Föreliggande pensioneringsförslag är, på sätt i statsrådsprotokollet finnes meddeladt, uppgjort i närmaste öfverensstämmelse med de af Kongl. Maj:t och Riksdagen godkända grunder för pensionering af flottans embets- och tjänstemän. Härvid bör dock påaktas, att enligt förut gällande stadganden pensionerna vid flottan i allmänhet varit högre än pensionerna vid armén. Nu skulle i stället armén tillerkännas uti ifrågavarande hänseende större fördelar än flottan, i det arméns officerare af kompaniofficers grad äfvensom underofficerare och spel skulle vara pensionsberättigade redan vid 50 år, då deremot vid flottan lägsta åldern för full pension är 55 år — en skilnad, som måste utöfva en ganska betydlig inverkan på kostnaderna.

I detta hänseende anser jag ändring kunna i det nu föreliggande förslaget vidtagas, utan att hvarken arméns tjänstbarhet äfventyras eller någon obillighet kan anses vara mot armébefälet begången. I allmänhet torde väl en person kunna anses till 55 års ålder bibehålla den rörlighet, som för de ofvan omförmälda befattningarne erfordras, helst, i händelse ett annat förhållande undantagsvis skulle inträffa, inom hvarje regemente eller corps alltid finnas bestyr, som utan olägenhet kunna åt personer, hvilka ej vidare egna sig för fältlifvet, uppdragas. Dessutom kunde, om förslaget i denna del ändras till öfverensstämmelse med hvad för flottan är stadgadt, i sammanhang dermed medgifvas, att den, som redan vid 50 års ålder ville ur tjensten afgå, skulle ega rätt att då undfå i pension 75 procent af den pension jemte fyllnadspension, honom från arméns pensionskassa skulle tillkomma vid 55 lefnadsår, hvilken lägre pension skulle utgå intill fyllda 55 år, då full pension skulle erhållas.

Äfven i åtskilliga andra mindre väsentliga delar har jag ansett mig böra ifrågasätta förändring i de af Kongl. Maj:t föreslagna pensioneringsgrunderna. Så har det synts mig, som skulle 2:dra punkten utan olägenhet kunna ändras i den mån, att för regementsstallmästare, bataljonsläkare samt bataljonsveterinärer, sqvadronshästläkare och hofslagare pensionsåldern fastställes till 60 i stället för 55 år.

I händelse af bifall till detta mitt förslag om lägsta pensionsålderns bestämmande till 55 år, torde för kompaniofficere samt underofficerare och spel tiden för skyldighet att från tjensten afgå ej böra utsträckas utöfver

tiden för pensionsrättens inträdande; hvadan jag i sådant syfte föreslår ändring i 7:de punkten.

Enligt 8:de punkten skulle den löntagare, som i minst 3 år lidit af lamhet, blindhet eller vansinne, vara berättigad att, huru kort tid före dessa 3 år han än i tjänst inträdt, undfå pension till enahanda belopp, som om han intill stadgad pensionsålder sin tjänst fullgjort. Denna rättighet har emellertid syntts mig ej vara af billighet påkallad, utan skäliggen böra i någon mån inskränkas och får jag därför äfven i denna punkt föreslå sådan förändring som efterföljande förslag utvisar.

Uppenbart är, att med tillämpning af de utaf Utskottet nu föreslagna pensioneringsgrunder vida mindre bidrag från statens sida erfordras, än som af Kongl. Maj:t beräknats. Visserligen har jag ej varit i tillfälle att låta verkställa de beräkningar, som för ett noggrannare bestämmande af anslagsbehovet skulle varit af nöden, men då jag icke förthy anser mig kunna med visshet antaga, att, om kreditivet upptages 100,000 kronor lägre, än Kongl. Maj:t äskat, detsamma dock blir för ändamålet fullt tillräckligt; så får jag på grund af hvad sålunda blifvit anfördt, vördsamast hemställa,

att Riksdagen må Kongl. Maj:ts förevarande nådiga framställning på det sätt bifalla, att, med godkännande af de bestämmelser för pensionering af arméns befäl och underbefäl med vederlikar samt om afgang ur tjänst, hvilka finnas i härhos bilagda förslag framställda, å extra stat för år 1878 anvisas ett kreditiv af 800,000 kronor, att användas *dels* till upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering med nu fastställda pensionsbelopp — mot skyldighet för pensionskassan att afstå det för året densamma tillkommande förhöjda vederlag för de till statsverket indragna rusthållsavgifterna — *dels* till fyllnadspensioner i enlighet med de nu för sådana pensioners utgående föreslagna grunder.

Enligt detta mitt förslag skulle 2:dra, 7:de och 8:de punkterna af pensioneringsgrunderna erhålla följande förändrade lydelse:

2.

En hvar af förenämnde embets- och tjänstemän, hvilken vid afskedstagandet stått i tjänst vid armén i 30 år, samt i öfrigt till arméns pensionskassa erlagt stadgad pensionsavgift, och är till pension ur kassan

berättigad, eger att vid afskedstagandet erhålla fyllnadspension, beräknad enligt punkten I här ofvan, om tillika följande lefnadsår äro uppnådda, nemligen:

a) af generaler utaf alla grader; generalintendenten, militärbefälhafvaren å Gotland, krigsarkivarien samt vaktmästarne vid militäre embetsverk och staber 65 år;

b) af regementschefer, sekundchefer vid lifgardesregementena samt lifregementets dragon- och husarcorps; öfverstarne vid generalstaben och fortifikationen; sekundchefen för lifregementets grenadiercorps; samt cheferne för Jemtlands hästjägarecorps, Smålands grenadierbataljon samt Norrbottens, Vesterbottens, Jemtlands och Vermlands fältjägarecorps samt Vester-Norrlands bataljon; intendenten i Arméförvaltningen; regementsintendenter; regementsauditörer; sekreteraren vid fortifikationen; professorn vid generalstaben; chefen för krigshögskolan; regements- och bataljonsläkare, garnisonsläkaren å Karlsborg och läkaren vid krigsskolan; regementsstallmästare; regements- och bataljonsveterinärer; sqvadronshästläkare och hofslagare; förrådsförvaltare vid artilleriet samt kassörer och förrådsförvaltare vid fortifikationen; sjukhuskommisarien och sjukhuskrifvaren vid allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm; redogöraren och väbeln vid krigshögskolan; redogöraren och materialförvaltaren vid krigsskolan; tygskrifvare, verkmästare, besigtningrustmästare, handtverksmästare, rustkammarmeder, stockmakare och tunnbindare å artilleriets tygstat; redogöraren, materialförvaltaren, kassaförvaltaren, faktoriskrifvaren, materialbokhållaren, verkmästaren och rustmästarne vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori, verkmästaren och förvaltaren vid Mariebergs ammunitionsfabrik; handtverkare vid regementen och corps samt vid Gotlands nationalbeväring; sekreteraren och auditören, fältkamereraren och kassören, tygförvaltaren, magasinförvaltaren och sjukhusinspektoren, kontorsskrifvaren äfvensom kanslisten vid Gotlands nationalbeväring 60 år;

c) af öfrige i mom. b) ej upptagne regementsofficerare, officerare af kompaniofficers grad, äfvensom underofficerare och spel..... 55 år;

dock ega kompaniofficere samt underofficerare och spel vid uppnådda 50 lefnadsår och efter 30 års tjenstetid, men underofficerare vid värfvadts garnisonsregemente eller fortifikationen vid 50 lefnads- och 25 tjensteår, att, derest de till arméns pensionskassa erlagt stadgade afgifter, vid afskedstagande erhålla 75 procent af den pension och fyllnadspension, dem vid 55 lefnadsår skulle tillkomma, hvilken lägre pension utgår intill fyllda 55 år, hvarefter den pensionstagande, om han fortfarande erlagt pensionsafgift, är berättigad åtnjuta den pension, honom bort, om han varstått i tjensten, vid den tiden tillfalla.

7.

Kompaniofficer, underofficer eller spel, som uppnått en ålder af 55 år, samt annan löntagare, som med tre år öfverskridit den för rätt till pension med fyllnadspension i den tjenst, han innehar, stadgade lefnadsålder, skall, så snart han jemväl uppfyllt de vilkor, som för erhållande af de tjensten åtföljande pensioner eljest äro föreskrifna, vara skyldig att med pension och fyllnadspension afgå, så framt ej Kongl. Maj:t eller den myndighet, som honom till tjensten utnämnt, pröfvar hans kvarstående i tjenst vara för riket nyttig.

8.

Den löntagare, som i minst tre år lidit af lamhet, blindhet eller vansinne, utan att anledning förefinnes, att han kan återvinna tjenstbarhet, må, sedan detta förhållande genom föregående undersökning blifvit vederbörligen utredt, kunna utan egen ansökning från tjensten skiljas mot åtnjutande under sin återstående lifstid af pension från allmänna indragningsstaten till belopp, motsvarande, intill dess han uppnått 55 år, 75 procent af pension och fyllnadspension efter afdrag af stadgad pensionsafgift, samt efter fyllda 55 år hel pension jemte fyllnadspension utan nyssnämnda afdrag.

vid 5:te punkten: af Herrar Grefve *C. Beck-Friis*, *F. Hederstjerna*, *C. Petre*, *J. Widén* och Grefve *S. Lagerberg*, hvilka ansågo, att pensionsafgiften borde, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, bestämmas till 4 procent af summan utaf pensionen jemte fyllnadspensionen, och i följd deraf kreditivet beviljas till det af Kongl. Maj:t beräknade belopp, 900,000 kronor;

vid 7:de punkten: af Herr Grefve *G. Sparre*, som yrkade att skyldighet att med pension och fyllnadspension ur tjenst afgå ej för någon skulle inträda förr än vid 55 år;

vid 9:de punkten: af Herr Grefve *L. af Ugglas*: »Elfte punkten uti det förslag till bestämmelser angående pensionering af arméns befäl, som Kongl. Maj:t till 1876 års Riksdag afgaf, lyder:

»Den pensionstagare från armén, som åtnjuter aflöning eller pension af andra allmänna medel å rikets stat, skall, så länge detta förhållande fortfar, i militärpension lida en minskning, motsvarande en

tredjedel af hvad han sålunda från annat håll uppbär; dock att afkortningen icke må medtaga mer än en tredjedel af militärpensionen».

Med detta stadgande afsågs att bereda *faktisk* likhet med hvad för pensionstagare från flottans stat föreslogs. Emot detsamma framställes emellertid den anmärkning, att sagda likhet icke för pensionstagare från armén kunde stödjas på samma grundskäl, som det för pensionstagare ifrån flottan gällande. För de senare hade stadgandet sitt fulla berättigande deruti, att två tredjedelar af pensionen från amiralitets-krigsmanskassan utgick, hvaremot för de förra — då arméns pensionskassa icke förmådde bestrida mer än omkring en fjerdedel af fulla pensionen — staten, för att fylla ifrågavarande två tredjedelar, måste tillskjuta ett betydligt högre belopp. Om således äfven kunde såsom billigt medgifvas att för den nya tjänst pensionstagaren gjorde staten en mindre lön lemnades honom, till och med utan att ifrågasätta något afdrag af åtnjutande pension, måste förhållandet annorlunda anses om, utan begränsning, en lön uppgående till många tusental — till exempel en landshöfdings — gafs åt pensionstagaren. Då pension betingades af statens skyldighet att bereda nödtorftig utkomst åt en äldre tjänare och härför, genom en stor lön — tills vidare åtminstone — var sörjdt, borde väl icke staten *samtidigt* kunna anses skyldig att derutöfver uti pensionsandel lemna ett betydligt tillskott.

Uti nu aflättna Kongl. Maj:ts proposition har ifrågavarande stadgande förändrats — till full likhet med hvad för flottans pensionstagare vid sislidna riksdag antogs — sålunda:

»Den, som åtnjuter aflöning eller pension af andra allmänna medel eller innehar beställning å rikets stat, är icke berättigad till fyllnads-pension».

Genom detta stadgande — om det antages — skulle åter, ehuru i motsatt rigtning emot hvad 1876 års förslag åstadkommit, en orättvisa ske; enär, då ingen begränsning *nedåt* göres, arméns pensionstagare, hvilka utur egen pensionskassa endast uppbära omkring en fjerdedel af hela pensionen, under det att flottans pensionstagare utur sin pensionskassa lyfta två tredjedelar af pensionen, skulle komma uti en vida sämre ställning än de sist nämnde. Ett exempel skall upplysa detta. Fyllnads-pensionen för en 1:ste kapten vid flottan uppgår till ej fullt 750 kronor. Denne skulle således kunna antaga en tjänst med lön af blott 800 kronor och dock deruppå hafva en något förhöjd inkomst. För 1:ste kapten utur armén är pensionen utur arméns pensionskassa 600 kronor och fyllnads-pensionen 1,640 kronor. En lön dubbelt högre än den nyssnämnda kan således icke af honom utan förlust emottagas. Denna skilnad är

både obillig och icke öfverensstämmande med statens egen fördel. Den ordning och disciplin, som arméns äldre befäl under tjänstetiden inlärt, göra den särdeles lämplig för vissa befattningar, exempelvis vid statens jernvägar. Då, efter hvad man förnummit, konkurrensen med de enskilda bolagen verkar, att ett godt tillsättande af dessa platser icke alltid är lätt, vore det oklokt af staten att hänvisa dessa pensionstagare till bolagen, hvilkas löner de kunna emottaga utan afkortning uti pensionen. Ett förmedlande stadgande är således både af billighet och klokhet betingadt.

Ett sådant finnes uti det förslag, komiterade för arméns pensionering uppgjort. Efter att hafva påpekat det mindre rigtiga stadgandet uti reglementet för arméns pensionskassa att den, som uti andra aflönings- eller pensionsförmåner uppbär 3,000 kronor, blifver förlustig den honom från arméns pensionskassa tillkommande pension — till följd hvarutaf, såsom komiterade uttrycka det, »en till civil befattning med lön af 2,900 kronor befordrad pensionär finge bibehålla hela militärpensionen, hvaremot en annan pensionär, som erhåller lön af 3,000 kronor, eller blott 100 kronor mer än den förre, derigenom skulle *helt och hållet* gå militärpensionen förlustig» — föreslå komiterade följande stadgande:

»Den, som, vid afskedstagande med pension från tjänst å landt- försvarets stat, redan innehar eller sedermera kommer i åtnjutande af lön, arfvode eller pension af andra allmänna medel å rikets stat, skall, så länge sådant förhållande fortfar, i militärpensionen vidkännas en minskning, som för dem, hvilka i militärpension åtnjuta 1,000 kronor eller derunder, äfvensom för dem, hvilka erhållit afsked med pension för i tjänst ådragen skada eller sjukdom, ej vidtager förr, än nya lönen, arfvodet eller pensionen öfverstiger hela militärpensionens belopp, men för alla öfriga, då nya lönen, arfvodet eller pensionen öfverstiger hälften af militärpensionen; börande ifrågavarande minskning utgöra 50 kronor för hvarje fullt hundratal kronor, hvarmed den nya lönen, arfvodet eller pensionen öfverstiger nyss nämnda pensions gränser».

Då detta stadgande så väl tillförsäkrar den, som endast erhöle en mindre, lön att fortfarande orubbad få åtnjuta den för honom väl behöfliga pensionen, som äfven med stigande lön bestämmer afdrag, hvilka, der lönen i och för sig blifver nöjaktig, medförer pensionens försvinnande och sålunda tillfredsställer så väl löntagarens som statens billiga anspråk, anhåller jag:

att Riksdagen, med afslag af 9:de punkten uti Kongl. Maj:ts förvarande proposition, må antaga ofvanstående komiterades förslag; dock att i stället för af komiterade nyttjade ord »militärpension» må införas orden: »pension jemte fyllnadspension».

Häruti instämde Herrar Friherre *F. von Essen* och Grefve *G. Sparre*.